

‘Vier òf één?’ of: ‘Vier èn één?’

Sinds de gemeentelijke herindeling van 1966 is steeds de vraag opgeworpen of de vier gemeenten bestuurlijk gezien wel voldoende in staat zouden blijven de in omvang en moeilijkheid groeiende problemen het hoofd te bieden. Deze discussie werd slechts zelden op gang gebracht door de gemeenten zelf, maar meestal door het provinciebestuur, daartoe soms aangezet door de (dan fungerende) minister van Binnenlandse Zaken.

Steeds werden bureaus ingeschakeld die vragen moesten zien te beantwoorden en steeds opnieuw was de conclusie dat elk van de vier gemeenten er mocht zijn èn kon blijven, al werd in de tachtiger jaren wel sterk aangedrongen op meer en intensievere samenwerking. Daaraan is gestalte gegeven door de oprichting van het ISGO.

Ongeveer twee jaar geleden heeft het college van GS (Gedeputeerde Staten, het dagelijks bestuur van de provincie) opnieuw de vraag op tafel gelegd of de gemeenten in haar provincie, dus ook op ons eiland, wel voldoende bestuurskracht bezaten om de steeds groter en moeilijker wordende problemen van onze tijd het hoofd te bieden. Deels op zijn kosten werd er dan ook in elk van onze vier gemeenten en het ISGO een zgn. bestuurskrachtmeting gehouden, waarvan de resultaten onlangs bekend zijn geworden. U kunt ze vinden op onze websites. Opnieuw is de teneur van de adviezen voortvloeiend uit de onderzoeken dat de vier gemeenten zelfstandig kunnen blijven voortbestaan, al is nauwere samenwerking daarbij zeer belangrijk en is eventuele samenvoeging niet per se nadelig.

Binnen de gemeenteraden laaide natuurlijk de discussie over dit onderwerp onmiddellijk op, vooral in Middelharnis en Dirksland en - in reactie daarop – in Goedereede. U heeft daarover in de plaatselijke pers kunnen lezen.

De SGP-frakties op het eiland hebben ook de koppen bij elkaar gestoken om een gezamenlijk standpunt te formuleren. Daarbij is steeds uitgangspunt geweest: welke voor- en nadelen heeft samenvoeging van gemeenten voor de burgers, voor u dus. Daarbij zijn aspecten aan de orde gesteld zoals het ambtelijk apparaat, het bestaande en gewenste voorzieningenniveau, de te maken kosten en de te verwachten financiële voordelen, de behoefte of noodzaak tot nauwere samenwerking, de ervaringen elders in het land, maar steeds heeft daarbij het belang voor de burgers voorop gestaan. Deze aspecten worden onderstaand opgesomd.

Onze conclusie luidt dat nauwere samenwerking van de vier gemeenten op ons eiland geboden is. Kort gezegd: Vier, maar toch één!

De burger;

De afstand tot de burger zal toenemen. De burger zal zich daardoor minder bij de gemeente betrokken voelen. Dat gevoel is nu al reeds aanwezig voor wat betreft de kleine kernen op ons eiland. Dat zal als GO één gemeente wordt alleen nog maar toenemen. Loketfuncties en dorpsraden blijken in de praktijk niet of maar matig te voldoen. De burger zal nauwelijks nog weten wie hun volksvertegenwoordigers zijn.

Een kleine gemeente is beter in staat burgers aan zich te binden. Na herindeling ontstaat een streekgemeente met verschillende kernen en dat betekent verlies aan contact.

Bestuurskracht betekent het realiseren van beleidsdoelen. Dat lukt alleen met draagvlak en daar heeft de overheid de bewoners bij nodig.

Daartegenover staat dat een kleine gemeente lang niet altijd krachtig genoeg is om beleidsdoelen te realiseren, wat de burger (vaak ongemerkt) als nadeel van een kleine gemeente moet ontberen. Het algemeen gevoel is overigens, dat de burgers niet zitten te wachten op herindeling.

Ambtelijk personeel;

Er zullen dubbele functies ontstaan. Dat zal de eerste jaren voor problemen zorgen en geld kosten. Op termijn zal dat echter efficiency en beter gekwalificeerd personeel moeten opleveren. Dit zal de kwetsbaarheid van de kleinere gemeenten voorkomen en is tevens een promotiekans voor het bestaande ambtenarenkorps. De praktijk is veelal dat met name de grotere gemeenten externe adviesbureaus inhuren bij ziektegevallen of bij moeilijke dossiers. Dat kan een kleine gemeente echter ook doen en heeft dus niets met bestuurskracht te maken en ook niet met een grote of kleine gemeente.

Bestuurskracht;

Voordelen van één gemeente zijn dat beheer en ontwikkeling in eigen beheer kan worden gerealiseerd en worden aangestuurd. De inrichting van het openbaar bestuur kan toegesneden worden op de verscheidenheid op het eiland. Voor de toekomst zal er voldoende massa aanwezig zijn om een bereikbare dienstverlening voor de bewoners van het eiland te kunnen garanderen. Als eiland ben je een stevige gesprekspartner voor de regionale maatschappelijke organisaties en kun je richting geven aan een eilandbreed voorzieningen-niveau. Naar Rijk en Provincie zal het eiland meer op de agenda geplaatst worden.

De vraag is echter of dat ook niet gerealiseerd kan worden met een sterkere samenwerking waarbij de identiteit van de gemeenten behouden blijft en de afstand tot de burger kleiner is. Een kleinere gemeente is wendbaarder en kan snel nieuwe relaties aangaan met externe dienstverleners.

Wel is het zo dat de besluitvorming binnen één gemeente effectiever kan plaatsvinden dan dat 4 gemeenten apart moeten beslissen, zeker bij de huidige structuur, waarin PAC's adviseren via het DB aan het AB van het ISGO, dat zich moet verantwoorden naar de 4 gemeenteraden die in theorie elk verschillende kaders gesteld kunnen hebben. In de praktijk blijkt echter wel dat gemeenschappelijke taken die middels het ISGO worden uitgewerkt in vrijwel alle gevallen door de 4 gemeenten integraal worden overgenomen.

Zoals gezegd, bestuurskracht is het realiseren van beleidsdoelen. Een aspect wat een positieve invloed heeft op de bestuurskracht is het optimaal benutten van kansen in het fysieke domein.

Binnen 1 gemeente zal er rationeler en minder emotioneel bestuurd worden. Nu trekt iedere gemeente aan een beschikbaar regionaal bestand (aantal woningen, ha's bedrijventerrein, subsidie, etc.) Overgang naar Zeeland zal de externe bestuurskracht (inbreng binnen een provincie) vergroten van 2% naar 10%.

Geografisch;

Alhoewel afstand een relatief begrip is, is een geografisch gebied van totaal 50 km. lang, vrij groot. Voor het ophalen van rijbewijzen, paspoorten, aangiftes van geboorte etc. kan de afstand naar het gemeentehuis -waar dat dan ook komt- vrij groot zijn. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat er steeds meer zaken digitaal gaan. Bovendien komen steeds meer documenten (rijbewijzen, etc.) via postkantoren beschikbaar. Bepaalde zaken zullen echter altijd fysiek plaatsvinden. Men kan dit opvangen door loketfuncties in te stellen. In de praktijk blijkt dit echter veelal te duur te zijn en worden dikwijls op kortere of langere termijn weer opgeheven. Dit is te vergelijken met bijvoorbeeld een winkel in een kleine kern waar in de praktijk alleen gebruik van gemaakt wordt door hen die niet mobiel zijn of voor een 'vergeten boodschap'.

Belastinginvloeden;

Ten opzichte van de ene gemeente zal de belastingbijdrage meer gaan bedragen en voor de andere gemeente minder. Heel snel zal de gedachte ontstaan dat inwoners van voormalige gemeente A moeten bijdragen aan de tekorten van voormalige gemeente B. Daartegenover staat dat er eilandbreed bij nieuwe zaken hetzelfde beleid geldt (zoals de eigen bijdrage na aanleg riolering buitengebied).

Aanbestedingsbeleid;

Met één gemeente kan een grotere vuist worden gemaakt en zou aanbesteding winst kunnen opleveren. Ten opzichte van het huidige samenwerkingsverband, het ISGO, zal dat weinig voordeel opleveren omdat dit nu ook al plaats vindt.

Voorzieningenniveau;

Thans heeft elke gemeente zijn eigen voorzieningen, zwembaden, voetbalvelden, sportvoorzieningen, vergaderlokaliteiten. Bij het vormen van één gemeente zal t.a.v. de voorzieningen verarming optreden. Dat zal rationeler aangepakt worden. Als voorbeeld: er zullen naar verwachting geen 3 zwembaden blijven bestaan.

Kostenaspect;

Dat blijkt in de praktijk een zeer lastig meetbaar item. Herindeling bij andere gemeenten leert dat samenvoeging de eerste jaren een zeer kostbare aangelegenheid is. Het proces tot eventuele herindeling zou budget-neutraal moeten kunnen plaatsvinden, de praktijk leert echter dat dit meestal niet mogelijk is. Het is niet uitgesloten dat de efficiencyvoordelen, die zich op termijn zouden moeten voordoen wegvallen tegen de meerkosten die huisvesting en een andere opzet van de organisatie met zich meebrengt. Het basisbedrag voor elke gemeente uit de algemene uitkering gemeentefonds wordt omgezet naar één keer het basisbedrag in plaats van vier keer het basisbedrag.

Wel kan er besparing plaatsvinden op bestuurders (50% minder raadsleden, 4 fulltime wethouders i.p.v. 12 parttime en 1 burgemeester i.p.v. 4.) Besparing op ambtelijke organisatie doordat PAC's vervallen en terugzakken naar gemeentelijke commissies.

Het huidige en eventueel op te waarden ISGO brengt uiteraard ook de nodige kosten met zich mee.

Principiële invloeden;

Doordat de eigen identiteit van de afzonderlijke gemeenten komt te vervallen kan dat invloed hebben op de zondagsrust.

Gemeentelijke accommodaties die nu op zondag gesloten zijn zullen binnen één eilandelijke gemeente wellicht open zijn. Sluitingstijden van bijvoorbeeld de horeca zullen naar verwachting gelijk worden getrokken.

De S.G.P. is hier principieel op tegen.

Tot slot ;

Gelet op het voorgaande zijn de 4 gemeenten op Goeree Overflakkee het best gebaat met een sterke samenwerking

Elke gemeente ontwikkelt een integrale toekomstvisie, die een goede toekomstgerichte afweging van belangen en prioriteiten ondersteunt en die waar nodig is afgestemd op de regio. Vanuit die visie en prioriteiten dient een doordachte samenwerkingsstrategie te worden ontwikkeld. Vooral daar samenwerken, waar dat een meerwaarde geeft en grensoverschrijdend is.

Hiermee behouden de gemeenten hun eigen identiteit, is de afstand tot de burger kleiner waarmee de betrokkenheid van de burger groter is en gemeentee overstijgende zaken via de niet vrijblijvende samenwerking kunnen worden opgepakt.

Overigens blijkt dat daar waar goed wordt samengewerkt, m.n. op sociaal terrein, de bestuurskracht achter blijft ten opzichte van de andere sectoren. Samenwerking leidt niet automatisch tot een betere bestuurskracht. Daarvoor is vooral de wil tot samenwerking en voorkomen van verdere bureaucratisering nodig. Het afstemmen van de verschillende verwachtingspatronen die er bij de verschillende gemeenten bestaan bepalen het resultaat van strategische samenwerking.

Het idee om 2 gemeenten samen te voegen te weten Middelharnis en Dirksland waardoor de andere twee gemeenten diensten kunnen afnemen, is geen optie. De meerwaarde daarvan is nihil, in tegendeel voor de twee overblijvende gemeenten zelfs negatief.

De voor- en nadelen op rij.

	bij herindeling tot 1 gemeente op Goeree Overflakkee		bij 4 gemeenten op Goeree Overflakkee met instandhouding van (versterkt) ISGO	
	voordelen:	nadelen:	voordelen:	nadelen:
De burger:		Afstand tot de burger.	Binding met de burger.	Het realiseren van beleidsdoelen.
			Behoud van identiteit van de gemeenten.	
Ambtelijk personeel:	Behalen van efficiency en het in dienst hebben van beter gekwalificeerd personeel.	Het ontstaan van dubbele functies en het kostenaspect dat dit met zich mee brengt.		Kwetsbaarheid van personeel en inhuren van externe bureau's.
Bestuurskracht:	Beheer en ontwikkeling in eigen beheer.		Meer beheersbaar.	
	Steviger gesprekspartner naar Rijk, Provincie en externe organisaties.			
	Besluitvorming gemeentebestuur.			
Geografisch:		Fysieke afstand.		
Aanbestedingsbeleid:	Sterkere organisatie naar leveranciers en aannemers.			
Voorzieningenniveau:		Verarming van het voorzieningenniveau, niet elke gemeente zal zijn eigen zwembad en sportveld hebben.		
Kostenaspect:	Besparing op collegekosten.	Kosten m.n. op het gebied van huisvesting.		
		Bssisbedrag vanuit de alg. uitkering gemeentefonds.		
		Grootschalige recreatie en toerisme met alle gevolgen van dien.		
		Verruiming van openingstijden van horeca, winkels en sportaccommodaties.		
		Toename van massameetings zoals schuurfeesten etc.		
Andere zaken:		Harmonisatie van het subsidiebeleid.		